

*МБМББУ “Мамадыш шәһәре
4 нче “Әкият” балалар бакчасы”*

**Әти-әниләр белән инеллектуаль уен
«Юл йөрү кагыйдәләре белгечләре»
(зурлар төркеме)**

Максат: Ата-аналарны юл транспорт һәләкәтләре проблемаларына, юл йөрү кагыйдәләрен үтәү мөһимлегенә игътибарын жәлеп итү.

Бурычлар:

- Балаларны әти-әниләр белән бергә проблемалы ситуаөияләрне хәл итүнең оптималь юлларын табарга өйрәтү;
- Гаилә дәрәжәсендә үз-үзеңне хәвефсез тоту ихтияжына омтылыш үстерү;
- Үзара дуслык, ярдәмләшү хисләрен тәрбияләү.

Әзерлек эше: әңгәмәләр, урамда жәяүлеләр һәм төрле транспорт чараларын күзәтү, хикәяләр уку. Шигырьләр, жырлар өйрәнү, табышмалар чишү, өстәл уеннары, сюжетлы-ролле уеннар уйнау. Презентация, видеороликлар, мультфильмнар карау, алар буенча фикер алышу, автокласста шөгыйльләр, ДАИ хезмәткәрләре белән очрашулар.

Эш алымнары: уен алымы, күрсәтмә-практик эш, ярыш.

Материал: Проектор, экран, ноутбук, ватман (4), фломастерлар, биремнәр белән карточкалар, юл билгеләре, мобиль светофор.

Уен барышы:

Алып баручы: Исәнмесез хөрмәтле әти-әниләр, кунаклар! Барыбыз да беләбез-безнең балалар уйнарга ярата. Ә менә әти-әниләр белән бергәләшеп уйнау аларга күбрәк ошый. Бүген без аларга кабат бу мөмкинлекне ачарга булдык. Бүгенге кичәбез-юл йөрү кагыйдәләренә багышланган. Ә хәзер сүзне балаларыбызга бирик әле.

Салават: Урамда һәрчак сез сак булыгыз,
Юл билгеләрен истә тотыгыз.

Бәла-казадан сакланыйм дисәң,
Кагыйдәләрне һич онытмагыз!

Диляра: Безнең урам чатларында
Машиналар бик күп
Юл билгеләрен белмәсәң,
Ансат чыгу юлы юк!

Рафаэль: Юл кагыйдәләре бик күп
Белергә иде барсын.
Ләкин иң кирәкеләре
Һәрчак исеңдә булсын!

Вероника: Юлны аркылы чыкканда
Шуны истә тотыгыз:
Светофор тамгаларына
Һәрвакыт буйсыныгыз!

Алып баручы: Бүгөн кичэбиз уен-ярыш рэвешендэ 4 гаилэ командасы катнашында үтэчэк. Эйдэгез эле бергэлэп уенчылары чакырыйк! (*музыка астында командалар залга керэ*) Хөрмөтле уенчылар! Безне үз гаилэ командагыз белэн таныштырып үтсэгезче.

(гаилэлэр үзлэре белэн таныштыралар).

Команда № 1 «Жэяүлелэр»

Девиз: *Юл йөрү кагыйдэлэрен үтибез һәрчак юлда!*

Команда № 2 «Светофор»

Девиз: Бервакытта да онытма!
Светофор тамгаларына
Һәркем һәрчак буйсына!

Команда №3 «Машина йөртүчелэр »

Девиз: Юл кагыйдэсен белү- үзе зур жиңү!

Команда №4 «Белгечлэр»

Девиз: “Юл кагыйдэсен яшьтэн - белэбез һәрчак яттан!”

Алып баручы: Сэламләү өчен рэхмэт. Үз урыннарыгызны ала аласыз!

Балалар белэн бер рэттэ эти-энилэрнең утыруы күнелгә хуш килэ. Юл йөрү кагыйдэлэрен белү барыбызга да бик мөһим. Уенчыларга уңышлар теләп ярышыбызны башлыйбыз!

Ярыш булгач бэялэү өчен тагын бер намуслы, таләпчән команда кирәк булачак. Жюри членнары белэн танышыйк эле!

(жюри ағзалары белэн таныштыру)

Алып баручы: Беренче бирем балалар өчен “Табышмаклар чаты” дип атала!

1 нче бирем “Табышмаклар чаты”

Алып баручы: Балаларга юл йөрү кагыйдэсе буенча табышмаклар бирелә. Кем белә-шул тизрәк жавап бирә. Эти-эниләр сез аларга ярдәм итә аласыз.

1. Зебра диеп атыйлар, тик ул хайван түгел. (чыгу юлы-переход)
2. Күз кысам көнен төнен. Машинага, жэяүлегә ярдәм итергә телим. (светофор)
3. Резин тэгәрмәчле йорт барсын эшкә тарата. (автобус)
4. Аяк урынына ике көпчэк, атлан да чап! (велосипед)
5. Юл кырыйларында торалар тезелешеп, боерыкларын үтибез бозмыйча дөрес итеп.(юл билгеләре)
6. Тере түгел, ә бара. (юл)
7. Ашыйм мин берәз бензин.
Аякка киям резин.
Беләсеңме жавап бир
Исемем....(автомобиль)

2 нче бирем «Юл сакчысы» (эти-эниләргә)

Алып баручы : Эти-эниләргә сораулар бирелә. Балалар сез белсәгез – ярдәм итә аласыз.

1. ДТП булган урынга куела торган юл билгесе. / Дорожный знак, устанавливаемый на месте ДТП («**Опасность**»).
2. Автомобильне туктату жайланмасыю. / Устройство для остановки автомобиля (**Тормоз**).

3. Аннан юл йөрү кагыйдәсен бозучылар курка. / Его бояться нарушители движения) (*Инспектор*).

4. Юл, күпер, тротуарны кисәтү өчен куелучы жайланма / Чтобы отделить дорогу, мост и тротуар, всем в предупреждение ставят... (*Киртә - ограждение*)

5. Юл буйлап сузылган машиналар өчен булмаган тар юл. / Дорожка вдоль дороги, не предназначенная для машин (*Тротуар*).

6. Жәяүлеләр өчен иң куркыныч урын. /Самое опасное место для пешеходов (*Юл чаты - перекресток*).

7. Машиналар начар һава торышы булса, тәүлекнең караңгы вакытында фара кабыза.Ә велосипедчылар нәрсә куллана? / Машины в плохую погоду и темное время суток включают свет фар. А что применяют при этом велосипедисты? (*Катафоты*)

8. Автомобильнең иң куркыныч маневры? Самый опасный маневр автомобиля (*Обгон*).

9. Кечкенә двигателле велосипед. /Велосипед с маленьким двигателем (*Мопед*).

10. “Сакчыллык комачау итми” - әлеге төс кисәтә./«Осторожность не мешает», — этот свет предупреждает (*Сары- Желтый*).

11. Автотуристлар өчен юл билгесе./ Дорожный знак для автотуристов (*Кемпинг*).

12. Вакытлыча транспорт калдыру урыны. /Место, где на время оставляют свой транспорт (*Стоянка*).

3 нче бирем «Жырлы гаилә» (балалар һәм ата-аналар)

Алып баручы Булдырдыгыз. Ә хәзер берәз ял итеп алыгыз. Һәр гаилә юлда хәрәкәт, транспортка бәйлә жыр башкарырга тиеш. Моның өчен сезгә караоке ярдәм итәр. Жырны сайлап алып башкаруыгыз сорала.

(«Шофер буласым килә», «Голубой вагон», «Кручу педали», «Еду на машине»)

4 нче бирем «Әкияти юл буйлап» (слайдлар буенча)

Балаларга сораулар:

- 1) Леопольдның яраткан транспорты.
- 2) Емея патша сараена нәрсәгә утырып барган?
- 3) Хат ташучы Печкинга Дядя Федорның эти-әниләре нинди транспорт чарасы бүләк итә?
- 4) Золушка өчен тылсымчы кабакны нәрсәгә әверелдерә?
- 5) Барон Мюнхгаузенның һава транспорты.
- 6) Себеркедән башка Убырлы карчыкның тагын нинди шәхси транспорты бар?
- 7) Старик-Хоттабыч нәрсәдә очкан?
- 8) Кечкенә Мукка тиз хәрәкәтләнәр өчен нәрсә ярдәм итә?

Эти-әниләргә сораулар:

- 1) Әкият ничек атала?
- 2) Рәсемдәге транспорт төре ничек атала?
- 3) Жигелмә (гужевой) транспорт төрен кулланганда нинди кагыйдә бозылган?
- 4) Транспорт төрләрендә уткайтаргыч (светоотражающие) элементлар ни өчен кирәк?

5) Биредә нинди кагыйдә бозылган?

6) Бассейнлы урамыннан таркау адәм Ленинградка нәрсә белән барган?

5 нче бирем «Күрсәтеп бир»

Алып баручы Яна уен тәкъдим итәбез. Кәгазьдә сүзләр язылган. Сайлап аласыз. Сөз ул сүзләрне ишарә ярдәмендә күрсәтеп бирергә тиеш буласыз. (Зебра, Жәяүле, Регулировщик, Руль)

6 нче бирем "Житез юл»

Алып баручы : Кайсы команда тизрәк жавап бирә?

Балалар өчен сораулар:

1. Нинди бөжәк стеторфорның рәхсәт итүче төсә белән бер төрлө? (Чикерткә)
2. Кайсы әкияттә, кайсы геройның башлыгы стеторфорның тыючы төсә белән туры килә? (Кызыл калфак)
3. Урамда йөрүчеләр ничек атала? (Жәяүлеләр)
4. Жәяүлеләр өчен каралган урам өлешә юл. (Тротуар)
5. Стеторфорның кызыл төсә нәрсәне аңлата? (Хәрәкәт итү тыела/ Движение запрещено)
6. Стеторфорның кайсы төсә хәрәкәтне рәхсәт итә? (Яшел)
7. Автобуста баручы кеше. (Пассажир)
8. Стеторфорны кайларда ешрак очратып була? (Юл чатында)
9. Нәрсә ул юл чаты (перекресток)? (Юллар кисешкән урын- пересечение дорог)

Ата-аналар өчен сораулар:

1. Өлкән кеше һәм бала автобуска ничек керергә тиеш? (бала беренчә, өлкән кеше артан.)
2. Өлкән кеше һәм бала автобуска ничек чыгарга тиеш? (Беренчә өлкән кеше, артан бала.)
3. Юлда велосипед белән йөрергә ничә яшьтән рәхсәт ителә? (14 яшьтән).
4. Автомобильнең алгы утыргычында балаларга ничә яшьтән рәхсәт ителә? (12 яшьтән)
5. «Мой веселый звонкий мяч» шигырендә стеторфорның нинди төсә житми? (Яшел)
6. Юлларда хәрәкәтне көйләүчә кеше? (Регулировщик)
7. Машинада баланы ничек дәрәс итеп йөртөргә? (Автокреслода)
8. Автомобильдә машина йөртүчә һәм пассажирны саклаучы тасма рәвешендә жайланма. (Куркынычсызлык каешы - ремень безопасности)

Әлеге сорауларга ата-ана һәм балар бергәләп жавап бирә аласыз. Кем белә-шүл тизрәк әйтә:

1. Автобуста үзеңне тоту кагыйдәләре. (автобус ныклап туктагач кына чыгарга яки керергә, шаулашмаска, тотынып барырга, өлкәннәргә урын бирергә, автобус йөртүчегә комачау итмәскә һ.б)
2. Автомобильдә йөргәндә пассажир нинди кагыйдәләр белергә тиеш? (куркынычсызлык ременен куярга ,кычкырып сөйләшмәскә, тәрәзәдән башны тыкмаска һ.б.).
3. Балалар өчен кресло куяр өчен машинада иң куркынычсыз урын? (алгы пассажир артында арткы сул як утыргыч)

7 нче бирем «Ижади конкурс»

Алып баручы Һәр команда юл йөрү кагыйдэләрен үтәргә өндәүче плакат ясарга тиеш. Эш барышы 5 минут. Командалар эшлэгән арада сүзне ЮИДчыларга бирәбез.

ЮИД клубы чыгышы

Музыкаль пауза «Правила дорожного движения»

Алып баручы: Ә хәзер плакатларын тәкъдим итәр өчен сүзне командаларга бирәбез.

8 нче бирем «Әкияти ситуациялар»

«Өч дунгыз баласы»

Өч дунгыз баласы: Наф-наф, Ниф-ниф и Нуф-нуф дусларының туган көненә киттеләр. Юл чатына житкәч, светофорда яшел ут яна-сүнә башлады. Наф-наф юл аркылы чыгып йөгәрде. Ниф-Ниф атлап чыгып китте. Нуф-Нуф тротуарда басып калды. Кайсы әкият герое дәрәс эшләде һәм ни өчен? (*Нуф-нуф дәрәс эшләде. Светофорның яшел уты сүнәп-янып торганда юл аркылы чыгу куркыныч. Чөнки шул вакытта кызыл ут янырга мөмкин. Баләгә юлыгырга мөмкин. Икенче яшел янганны көтү кирәк.*)

«Малай һәм Кызыл калфак»

Малай велосипедта бара. Автобус тукталышында Кызыл калфак белән бүрене очрата.

- Минә даруханәгә кадәр алып барчы, әбием авырта - ди Кызыл калфак.

- Юк, минә алып бар - ди бүре.

Малай кайсысын алып бара? (*Беркемне дә. Велосипедта бер генә кешегә йөрергә мөмкин. Багажник-нинди дә булса предметларны йөрттер өчен. Ә рама велосипедның төп өлешләренә беркеттер өчен генә куелган.*)

«Юлда колобок»

Урман юлы буйлап Йомры күмәч тәгәрәп барганда, каршысына бүре очрый һәм әйтә:

- Йомры күмәч, табышмак әйтәм сина. Жавабын белмәсән - мин сине ашыйм. Тыңла әле! Буген машинада юлның сул ягыннан төлке янына кунакка бара идем. Ишетәм полиция хезмәткәре сызгырта. Ни өчен минә туктатты икән? Ничек уйлыйсын? (*Транспортта юлның уң ягыннан гына барырга ярый.*)

9 нчы бирем. «Нәниләр бирем».

(командаларга сорауларны тамашачы балалар бирә)

Камиль: Ул чуар була, таякка ошаган. Ул ГИБДД хезмәткәре кулыннан төшми. (Жезл)

Зарина: Ул шәһәрдә күп була. Куп вакыт анда светофорлар куела. Кешеләргә монда игътибар белән як якка карарга кирәк. (Юл чаты-перекресток)

Динияр: Аны еш күрәп булмый. Анда йөрергә бик уңайлы. Аны арткы утыргычка урнаштыралар. (Автокресло)

Нияз: Ул кыш көне күрәнми, ә жәй көне аны буйлар. Кемдер аннан йөри, ә нидер аның каршында туктый. Ул сырлы сырлы, төрле төстә. (Жәяүлеләр чыгу юлы)

Назир: Ул бик биек әйбер. Төрле була. Бар кеше аның күзләренә карый. Күзләре чиратлап яна. (Светофор)

10 нче бирем «Ышанасызмы сез?» (эти-энилэргә)

1. ...светофорның яшел төсө, юл чатына махсус транспорт якынлашуын күрсәтә. (Юк)
2. ...велосипедка 10 яшькә кадәрге балаларны утыртырга ярый (юк)
3. ...Англиядә ике катлы велосипед төзелгән. (әйе)
4. ...автомагистральдә мопедта йөрөргә ярый (юк)
5. ... регулировщик юл хәрәкәтен таяк белән көйли (юк)
6. ...“Велосипед юлы белән кисешү” («Пересечение с велосипедной дорожкой») юл билгесе тыючы билгеләр төркеменә керә. (юк, кисәтүче)
7. ...Россиядә беренче тапкыр велосипедта йөрү кагыйдәсе Мәскәүдә уйлап табылган. (юк, Санкт-Петербуркта)
8. ...9 утыргычлы велосипед нониплет дип атала (әйе)
9. ...беренче велосипед юлы Парижда төзелгән? (әйе).

Алып баручы: Хөрмәтле “Юл йөрү кагыйдәләре белгечләре”! Без сезнең белән барлык биремнәрне дә үтәп чыктык, барлык сорауларга җавап таптык. Хөрмәтле жюри нәтижә ясаган арада балаларыбыз сезгә музыкаль флешмоб тәкъдим итә. Әйдәгез бергәләп ял итеп алыыйк.

Флешмоб (“Соблюдаем ПДД” жырына)

Алып баручы: Ә хәзер сүзне ДАИ хезмәткәренә бирәбез. *(ДАИ хезмәткәре чыгышы)*

Жюри нәтижә ясый.

Алып баручы: Хөрмәтле эти-эниләр- исегездә тотыгыз! Балалар урам кануннарына сездән үрнәк алып өйрәнә! Сезнең үрнәк үз балаларыгызга гына түгел, башкаларга да урамда үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен үтәргә өлгә булып торса иде. Юлларда исән-имин йөрегез! Чарада катнашуыгыз өчен бик зур рәхмәт!